

מעדני אשר

י"ל ע"י מכון מעדני אשר

האם יש חיוב לעשות ברית במנין והאם מותר לאחר ברית בגלל זה?

בפרשתן י"ז ובן שמות ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם וכו'.

קימ"ל יורה דעה הלכות מילה סימן רס"ה דמצות מילה היכא דאיפשר לה עבדינן לה בעשרה, והיכא דלא אפשר עבדינן לה בפחות מעשרה.

איכא כמה טעמים מדוע בעינן עשרה במילה:

א. משום שהתינוק יצא מבית האסורין, וצריך להודות בפני עשרה כמו דמבואר בגמ' ברכות נ"ד ע"ב ולכך אומרים הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, כך כתב בדרכי משה יור"ד סימן רס"ה בשם הגהות האלפסי, וכן בספר מטה משה בסוף הספר דיני מילה אות ט'.

יש להקשות: א"כ יצטרכו שיהא בכל ברית נמי תרי רבנן, כמו דמבואר בש"ע דאלו שצריכים להודות צריכים להודות בפני עשרה ושנים מהם צריכים שיהיו תלמידי חכמים, כך הקשה בספר כורת הברית יור"ד סימן רס"ה בנחל ברית ס"ק מ"ו.

עוד הקשה: א"כ גדול שמל עצמו לא יצטרך למול בפני עשרה לכתחילה, כיון שאינו יוצא מבית האסורין, כך הקשה בספר כורת הברית יור"ד סימן רס"ה בנחל ברית ס"ק מ"ו.

ב. אין שום עדות שנתן הקב"ה לישראל בפחות מעשרה, והכי נמי העידו עשרה על האב שהכניס את בנו לבריתו של אברהם אבינו, כך איתא בפרקי דרבי אליעזר פ"ט, וכן כתב באור זרוע הלכות מילה סימן ק"א.

ג. לכתחילה ראוי שיהיה המילה בעשרה לפרסומי מצוה, כך כתב בחכמת אדם הלכות מילה סימן קמ"ט ס"ק כ"א.

ובפירושי סידור התפילה לרוקח עמוד תשל"א כתב דלכן בפרשת מילה י' פעמים אברהם, רמז למצות מילה בעשרה בני אדם.

יש לחקור האם מותר להתעכב עד אחר חצות כדי שיהא מנין בברית או דילמא אסור להתעכב כדי שיהא מנין.

הנה בשו"ת מנחת יצחק חלק ח' סימן צ' נשאל האם מותר לדחות ברית מילה לאחר חצות בשביל מנין או לא, וכתב דמלשון הטור יור"ד סי' רס"ה וכן הועתק בש"ע שם סעיף ו' בשם רב צמח גאון, היכא דאפשר עבדינן למילה בעשרה והיכא דלא אפשר עבדינן בפחות מ' עכ"ל, ולא כתב היכא דאפשר קודם חצות משמע דכדאי להמתין עד לאחר חצות, רק שלא לאחר עד שיהיה חשש שיבא לביטול מילה בזמנה, ועיין בספר אות שלום הלכות מילה יור"ד סימן רס"ה דמסתפק אם להמתין עד חצות בשביל מנין ונשא ונתן בזה, וכנראה ממה דמסיק שם דרק להמתין זמן רב בשביל זה גם אם נשאר עוד שעות ביום נ"ל דבדאי לא צריכין, מוכח הא עד קצת אחרי חצות יש להמתין, וכן מוכח מדברי מהר"ם שיק יור"ד סי' שפ"ו דכתב רק להשהות המילה בשביל שיהיה מנין על הסעודה, אין להמתין, דאף דבחזקא מצוה רשאי להשהותה לעשותה מן המובחר, אבל

להיות על הסעודה מנין אין המצוה נתגדלה על ידי זה עי"ש, נראה הא להיות מנין בשעת מילה נתגדלה המצוה עי"ז, וכדאיתא בפרקי דר"א פ"ט והביאו בליקוטי מהרי"ל ריש ה' מילה דאין שום עדות שנתן הקב"ה לישראל פחות מעשרה, וה"נ העידו העשרה שהכניס בנו בבריתו של א"א בזה כדאי להמתין, אבל בודאי יש להתאמץ שיוכל לעשות במנין במוקדם האפשרי.

וכן פסק בשו"ת יביע אומר חלק ב' יורה דעה סימן י"ח שאם ממתינ עד אחר חצות כדי שיוכל לעשות המצוה בעשרה, ואם יקדימנה יצטרך לוותר על מנין, אפשר להתיר להשהותה ולעשותה במנין.

אבל בספר הבט לברית לגר"י לאנג דף ד' הביא בשם הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל ששמע בשם הגאון רבי יוסף חיים זינלנפלד זצ"ל שאין להמתין עד לאחר חצות כדי שיהא מנין בברית דזריזין מקדימין למצוות עדיף טפי.

האם מותר לבטל תורה כדי ללכת לברית מילה?

יש לחקור האם מותר ללכת לברית מילה אע"פ שע"י זה יגרם ביטול תורה או דילמא אסור ללכת לברית כשיש ביטול תורה.

הנה בשלטי גבורים מגילה ב' ע"ב מדפי הרי"ף, מובא בכנסת הגדולה אור"ח סימן תרפ"ז כתב דמבטלין תלמוד תורה לברית מילה, שהרי מילה גדולה מהוצאת המת שיש לו קוברין, ואם מבטלין תלמוד תורה עבור הוצאת המת כל שכן בעבור מצות מילה.

והנה הגאון רבי שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל מובא בהערות לספר אוצר הברית חלק א' סימן י"א הלכה ג' נתקשה אמאי לא הובאה הלכה זו בש"ע ובפוסקים.

ובשו"ת אבן ישראל חלק ז' סימן ל"ו ס"ק ח' **תירץ**: דלהכי לא הביאו הפוסקים, משום דדברי השלטי גבורים צריך עיון דשאני מצות הליות המת דכל אחד מי שמשותף מקיים בעצמו מצות הליות המת, משא"כ במילה אין למתאספין שם שום חלק במצות מילה אלא מקיימין ברוב עם הדרת מלך, ולזה אין היתר לבטל תלמוד תורה, ולאבי הבן בודאי כל המצוות מחויב לקיים אע"פ שמבטל מצות תלמוד תורה.

וכן בשו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן רכ"ו כתב דאין לבטל מצות תלמוד תורה לברית מילה, רק אם הוא חסר שם.

ומביא ראייה: מהא דאיתא בלקט יושר ע"מ כ"ח כשהבחורים שלו רוצים לילך אל המילה, אמר להם מה אתם רוצים לעשות אצל המילה, כדי לענות אמן על הברכה תלכו לבית השחיטה ושמעו כמה ברכות וענו אמן, חזינו דאין לבטל תורה כדי ללכת לברית מילה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת
הרב אליהו בן אבא הלוי ז"ל

קופנהגן, דנמרק
נלב"ע ט"ו חשון תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה מאוסטרליה

איך היה מותר לאברהם אבינו להחזיר למלך סדום

מה שזכה במלחמה הרי אסור לתת מתנה לנכרי?

בפרשת י"ד כ"ב ויאמר אברהם וכו' אם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברהם.

יש להקשות: כיון דאברהם זכה בכל הרכוש במלחמה מדין כיבוש מלחמה שקונה, א"כ איך היה מותר לו להחזיר למלך סדום, הרי קיים אברהם כל התורה עד שלא ניתנה, כמבואר קדושין פ"ב ע"א, וקימ"ל ע"ז כ' ע"א אסור לתת מתנה לעכו"ם משום דעובר על לא תחנם, א"כ איך החזיר, כך הקשה הפנים יפות בפרשתו, וכן בחתם סופר בפרשתו, וכן בכתב סופר, וכן בשדה חמד חלק ד' ע"מ ל"ה ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. לא נתכוין אברהם להנאת מלך סדום, אלא לכבודו שלא יאמר אני העשרתי את אברהם, ובכהאי גוונא שעושה את זה להנאותו ליכא איסור של לא תחנם, דאינו נותן בזה חן לעכו"ם דהא לצרכו הוא עושה, כך תירץ בספר פדה את אברהם מערכת לא תחנם אות ג', מובא בשדה חמד חלק ד' ע"מ ל"ה ע"ב, וכן בכתב סופר בפרשתו ע"פ הר"ן גיטין ל"ח, ומג"א אור"ח סימן צ' ויש לעיין דבשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ס"א כתב דאפילו להנאתו של הישראל אסור לתת מתנה לעכו"ם.

ב. אברהם אבינו לא נתכוין לזכות בזה לכן לא היה שלו, לכן היה מותר להחזיר למלך סדום דהוא שלו, כך תירץ בפנים יפות בפרשתו.

ג. כיון דרדיפת המלכים היה ביו"ט הראשון, לא רצה ליטול דמים, דהוא כשכר שבת, לכן לא עבר על לא תחנם, כך תירץ בחתם סופר בפרשתו.

ד. ע"פ מה שכתב החק יעקב באור"ח סימן תמ"ח ס"ק י"ב, עיין תוס' עירובין ס"ד ע"ב בדבדב האסור לישראל מותר ליתן לעכו"ם וליכא איסור לא תחנם, והרי אחז"ל תענית כ"ד ע"א אסור ליהנות ממעשה ניסים, וכיון שחשב אברהם דהא דהרג המלכים היה ע"פ נס ואסור לו ליהנות מהרכוש לכך נתן בחזרה, כך תירץ בבנין דוד בפרשתו, וכן בפרדס יוסף בפרשתו.

ה. נראה לי לתרץ בהקדם מה שנסתפקתי האם מותר לעכו"ם אדם חשוב מותר לתת מתנה, כיון דלא הוא נתינה דהוא כמו מכירה שהוא נותן הנאה, שלוקח את המתנה, וכמו דמבואר בגמ' קדושין ז' ע"א דאשה שנתנה פרוטה לאיש שהוא אדם חשוב מקודשת, אע"ג דבעינן שהאיש יתן כסף קדושין, אדם חשוב שאני דשנוטל מתנה הוא כנותן דנותן הנאה לנותן שנטל ממנו מתנה ועיין עבודת עבודה להגרש"ק זצ"ל ע"ז כ' ע"א שחקר בשאלה הנ"ל ושלחתי שאלה הנ"ל קמיה הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי שליט"א, והורה לי שמותר, לפי זה אפשר לתרץ דכיון דמלך סדום היה אדם חשוב לא עבר אברהם על לא תחנם, ואולי באברהם זה לא שייך, שנהנה שמלך סדום נטל ממנו, שהוא נמי היה אדם חשוב, ואם שייך אדם חשוב בעכו"ם לענין שחשבו לקחתו כמו נתינה, בפנים יפות פרשת וישלח על הפסוק יש לי רב, וכן במהרי"א פרשת וישלח על קרא ואמרת לעבדך, וכן בפני שלמה קדושין ז' ע"א כתבו ששייך.

מדוע עשה אברהם אבינו פעולות כדי לקבל מתנות

הא כתיב שונא מתנות יחיה?

בפרשת י"ב י"ג אמרי נא וגו' למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך פירש רש"י יתנו לי מתנות.

יש להקשות: מהא דאיתא במשלי ט"ו כ"ז שונא מתנות יחיה, ואיך יכול להיות שאברהם לא הקפיד על זה, כך הקשה הט"ז בפרשתו בספרו דברי דוד, וכן הדרישה בחו"מ סימן רמ"ט ס"ק ה', וכן בגור אריה יהודה, וכן החיד"א בספרו פני דוד אות ד', וכן בבנין אריאל בפרשתו, וכן בשפתי חכמים, וכן בבנין דוד על התורה.

איכא כמה תרוצים:

א. הא דיש ענין שלא ליטול מתנות זה דווקא מישראל אבל מנכרי אין שום ענין לכן לא הקפיד אברהם על זה, כך תירץ ברב"א על התורה.

מעניני אשר: יש להקשות, לפי מה שכתב הרמב"ם פרק י"ב מהלכות זכיה ומתנה הלכה י"ז וז"ל הצדיקים הגמורים ואנשי מעשה לא יקבלו מתנה מאדם אלא בוטחים בהשם ברוך שמו לא בנדיבים, והרי נאמר שונא מתנות יחיה, א"כ לפי דבריו שהענין של שונא מתנות יחיה כדי שיבטח בהשם, א"כ מדוע במקבל מנכרי אין ענין זה.

נראה לתרץ: ששיטה הנ"ל יסבור טעם אחר מדוע שונא מתנות יחיה כמו שכתב רש"י במשלי ט"ו כ"ז שמאחר ששונא את המתנות, כ"ש ששונא את הגזל, משמע שהוא הרחקה לענין גזל, א"כ למ"ד דגזל עכו"ם מותר א"ש דבנכרי לא שייך האי ענין, או אפשר דיסבור כהסבר של הסמ"ע חו"מ סימן רמ"ט ס"ק ה', וכן בפרשה שם דמקבל מתנות מאנשים הרי צריך להחניף להם, א"כ כשיראה עושים דברים רעים אזי לא יוכיחם, ובזה ודאי שגורם מיתה לעצמו, משא"כ השונא מתנות אין צריך להחניף לשום אדם, לפי הנ"ל נמי א"ש דבנכרי אין חיוב להוכיחו כמו שכתב רש"י בסנהדרין ע"ה ע"א, א"כ א"ש.

ב. הא דאמרין שונא מתנות יחיה, רק כשנותנים לו עבור חשיבות תורתו, אבל כשנותנים לו מטעם אחר ליכא ענין שלא ליטול מתנות, כך תירץ בבנין אריאל בפרשתו.

אבל יש לדחות: מהא דאמרין בגמ' ב"ב י"ג ע"ב שאפילו בסתם בן אדם שייך שונא מתנות יחיה, וכן קדושין נ"ט, כך העיר הבנין אריאל, וכן בגליוני הש"ס מגילה כ"ח ע"א.

ג. הנותן לא יתן מתנות רק בעבור שתאמר שרה שהיא אחותו וירצה בזה הנותן להנאת עצמו להיות מכובד בעיני שרה אשת המלך פרעה א"כ בכהאי גוונא לא שייך לומר שונא מתנות יחיה, כמבואר בגמ' חולין מ"ד ע"ב ר' זירא כי הוא מזמנא ליה מבי נשאיא הוא אזיל אמר אתייקורי דאתייקורי ביה ופירש רש"י נכבדים הם במה שאני סועד אצלם והנאתם היא, ואין זו מתנה, כך תירץ בבנין דוד בפרשתו.

ד. מתנה מועטת אכילה ושתיה ולינה ליכא קפידא, כך תירץ בשפתי חכמים עי"ש עוד ב' תרוצים.

ה. לשם מצוה קעביד דאמר לה אמרי נא אחותי את כדי שכל השרים והמושלים יחניפו לי בעבורך בסברם שאתן אותך להם לאשה, ואמ לא אתקן לשום אחד מהם ולא יהי שום אחד רשאי לפגוע בי שיירא מהשר השני שגם כן דעתו עליה וישמור נפשי מאחריים, וכן כולם נמצא שקבלתו המתנה היא כדי שיסברו שהיא באמת אחותו ושיתנתה להם, ועל ידי כן יחיו הוא והיא ואל יפגעו בהם רשעים ולהציל נפשו ולאפרושי מאיסורא קעבדי,

כך תירץ הדרישה חו"מ סימן שמ"ט ס"ק ה'.

מדוע לאברהם וליעקב שינוי להם את שמם

ומדוע ליצחק לא שינוי את שמו?

בפרשת י"ז וי' ויאמר אלהים אבל שרה אשתך יולדת בן וקראת את שמו יצחק.

הנה בגמ' ירושלמי סוף פרק קמא דברכות מובא ברב ניסים גאון מסכת ברכות דף יג עמוד א' מודפס בתוך הגמרא בצד **מקשה:** מפני מה נשתנה שמו של אברהם ושמו של יעקב, ושמו של יצחק לא נשתנה.

ומתוך הירושלמי: אילו אבותיהם קראו אותן בשמן, אבל יצחק הקדוש ברוך הוא קראו.

יש להקשות: מהא דאיתא במדרש בפרשת תולדות מובא ברש"י שם על הפסוק ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשן, ויקרא שמו יעקב הקדוש ברוך הוא קרא שמו יעקב, חזינו שגם ליעקב קרא הקב"ה שמו ואפילו הכי נשתנה, כן מקשה בהדר זקנים בפרשתו, וכן בשו"ת שיח יצחק סימן כ"ז, וכן בתורה תמימה בפרשתו.

יש מתוך: דכוונת הירושלמי, גבי יצחק כתיב בהדיא שהקב"ה קרא שמו יצחק, דכתיב וקראת שמו יצחק בסוף פרשת לך לך, אבל גבי יעקב לא מפורש בהדיא שהקב"ה קרא שמו, ובפרט לפירוש הב' של רש"י באמת קרא יצחק שם יעקב, כן תירץ בשו"ת שיח יצחק סימן כ"ז.

ובשבולי הלקט ענין תפילה סימן ו' **יישב דבר נפלא:** מה שאומרים בתפלת שחרית **"זרע יצחק יחידך"** ויש שמדלגין את זה ואומר זרע יצחק שנעקד על גבי מזבחך, לפי שלא מצינו שנקרא יצחק יחיד להקב"ה אלא יחיד לאברהם, ומביא בשם אחיו רבי בנימין לפרש, שאין לשנות, ופירושו יחיד יחיד בשמן שקראת לו והוא מוסב כלפי שכינה אבל אברהם ויעקב לא היו יחידים בשם אחד וכן נמצא בברכות בירושלמי בסוף פרק ראשון למה נשתנה שמו של אברהם אבינו ושל יעקב אבינו ושמו של יצחק לא נשתנה מפני שקראו הקדוש ברוך הוא בעצמו.

וברבינו בחיי בפרשתו כתב עוד טעם מדוע ליצחק לא שינוי את שמו: כי אברהם הוצרך הכתוב לשנותו "אברהם" על שם כי אב המון גוים נתתיך, ויעקב ישראל, על שם כי שרית עם אלהים, ועל ידי הענינים והמאורעים שאירעו בשניהם הוצרכו לשנות שמם, אבל יצחק לא הוצרך לכך, כי לא אירעו לו מאורעות כמותם ולא ראה עצמו לחוץ המקרים כאברהם ויעקב, אבל מיום שנולד נתקדש באות ברית קדש ונתיישב בארץ הקדושה, לא יצא ממנה לעולם.

וברבינו בחיי פרשת תולדות כ"ו ט"ו כתב עוד טעם נפלא עד למאוד: כי מתוך הקנאה שנתקנאו בו פלשתים סתמו כל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אבינו, כדי שלא יוכל יצחק להועיל עצמו בהן ולהשקות זריעותיו ומקנהו, ואח"כ נתגבר יצחק וחפר אותן וקרא להן כשמות אשר קרא להן אבינו, ועשה כן לכבוד אבינו, וממה שהתורה הודיעה זה נראה שנחשב לו לזכות ויש בזה התעוררות, וק"ו שאל ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות שקרא אותן אבינו לא רצה לשנותן, וזה ק"ו לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם, ואולי מפני זה לא נשתנה שמו כמו שאר האבות וזו מדה כנגד מדה.

מדור משיב כהלכת

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן

א. יציאה מאר"י בזמן רעב. והיה רעב בארץ וירד אברהם מצרימה לגור שם, הנה מבואר בכמה מקומות בש"ס (כתובות קיא, גיטין עז, קידושין לא ב"ב צא) שאסור לצאת מא"י לחו"ל, ויעו"ו ברמב"ם (בפ"ה מהל' מלכים ה"ט) שכתב דמידת חסידות לא לצאת מא"י אפי' כשיש רעב בא"י, וא"כ תמוה איך אברהם יצא מא"י לחו"ל מחמת הרעב וכן יש לתמוה איך יצחק רצה לצאת לחו"ל מחמת הרעב עיי' לקמ' פסוק א'.

ב. האיסור להתרפאות בגילוי עריות. בפס' אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וגו', בגמ' בפסחים מבואר שאסור להתרפאות בג' עבירות והיינו שאפ' מי שהוא חולה הנוטה למות ויכול להנצל ע"י שיעבור על אחת מג' עבירות אסור לו לעבור על ג' ע"י ודינו ביהרג ואל יעבור, וכ"פ הרמב"ם בפ"ה מהלכו' יסה"ת ה"ו ויעו"ו ש עוד מש"כ הרמב"ם בה"ה, וא"כ תמוה מאד איך אאע"ה אמר לשרה שתאמר שהיא אחותו ועי"ז ינצל ממיתה והלא חשיב כמתרפא בגילוי עריות כיון שע"ז יקחנה פרעה לו לאשה והיא היתה אשת איש.

ג. בעל חייב בכבוד אשתו. בגמ' בב"מ נט איתא וא"ר חלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר ולאברם היטיב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשיכו כי היכי דתתערתו (כדי שתתעשרו). והנה בגמ' קידושין לא איתא שאל בן אלמנה אחת את רבי אליעזר, אבא אומר השקיני מים ואמא אומרת השקיני מים איזה מהם קודם אמר ליה הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך. ולכא' צ"ע דאם נמא דבעל חייב בכבוד אשתו א"כ תמוהים דברי הגמ', דלמה צריך לכבד אביו יותר מאמו מטעם שגם אמו חייבת בכבוד אביו הלא אפשר לומר להיפך שכיון שאביו מחויב בכבוד אמו, לכן הבן יכבד קודם את אמו, וע"כ מוכח מהגמ' דדוקא אשה מחויבת בכבוד בעלה ולא להיפך וצ"ע איך מתיישב עם דברי הגמ' בב"מ ה"ל.

ד. איסור קריאת אברהם בשם אברהם. (ה) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שֵׁם אֲבִירָם וְהָיָה שֵׁם אֲבִירָם כִּי אָבִי הָמוֹן גוֹיִם נִתְּתִיךָ: יש לעיין האם בזמן הזה אפשר לעבור על איסור זה או שלא. והאם זה הוא איסור דאורייתא או דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. (ועיין ברכות יג, ומצד שני צ"ע שלא מנו זאת מוני המצוות כלל).

ה. גרות בבני ישמעאל. כתב האור החיים בפרשתנו (ה"ט) וז"ל ומעתה יצא הדין כי ישמעאל זרעו קנויים לנו קנין גמור, וכך, צ"ע לפי"ד האוה"ח הללו כיצד בני ישמעאל יכולים להתגייר הרי יש להם דין עבד גם היום שגם זרעו קנויין לנו, ואף אם התייאשנו מהם, הרי המפקיר עבדו צריך גט שחרור, וכאן לא היה גט שחרור.

ו. ביאור פשוטו של מקרא. בפרשה וְהָאֵמֶן בְּה' וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צִדְקָה, וצ"ב הרי הא פשוט שאם אברהם האמין בה' הקב"ה החשיב לו זאת צדקה, שהרי הקב"ה משלם שכר טוב לעושי רצונו, ואין שום דבר נעלם ממנו, וא"כ מה התורה באה לומר בזה, ובפרט שמה פתאום לציין זאת כאן יותר ממקומות אחרים.

»התשובות לחידות צ"ל מעניני הפרשה בלבד«

ז. חידה. כתב הרמ"א בחו"מ סי' רנ"ט ס"ז דהמציל מזוטו של ים טוב וישר להחזיר לפנים משורת הדין, ויל"ע אם חייב לתת מעשר מזה דכיון דמן הדין הרי אלו שלו א"כ הרי זה כנותן מתנה להשני משלו וצריך שיתן קודם מעשר או לא, מהיכן יש להוכיח זאת.

ח. חידה. למה בתפילת שחרית נתקן לומר לפני התפילה אדון עולם.

ט. חידה. כיצד ניתן לקיים מצוות אהבת ה' (במעשה, לא רק במחשבה, או בסתם קיום מצוות גרידא).

י. חידה. איזה דבר בפרשתנו אירע ביום כפור, ומדוע.

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב: **1. מקום לימודים**, **2. על כמה שאלות השיבו**, **3. שם מלא ועיר, וטלפון**, **4. ועל איזה פרשה השיבו**. (לברורים ופרטים נוספים בטלפון 05331-54010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד). השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעז"ה לספר שיצא לאור בעיתיד בל"ג. – שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח כסלו

שם הזוכה לחודש תשרי

הרב משה הירשמן שליט"א ב"ב

מכתבים למערכת

מי ששומר שבת ביום שישי או במוצאי שבת האם עובר על בל תוסיף

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים במי ששומר שבת ביום שישי או במוצאי שבת האם עובר על בל תוסיף.

הרה"ג שמואל דוד גוטליב שליט"א כולל ויזניץ בית שמש

נראה להעיר, דבשלמא כשעושה מעשה שייך לומר שעובר על בל תוסיף אבל בקום ועשה הרי אינו עושה כלום ולא שייך לומר בל תוסיף.

מעדני אשר: הנה סברא זו שכתבתם היא מחלוקת ראשונים ודורמב"ם פ"ב מהלכות ממרים הל"ט כתב הואיל ויש לב"ד לגזור וכו' מהו זה שהזהירה תורה לא תוסיף על ד"ת וכו', ואם יאסור בשר עוף ויאמר שהוא בכלל הגדי והוא אסור מן התורה הרי זה מוסיף, אבל אם אמר בשר עוף מותר מן התורה ואינו נאסור אותו ונודע לעם שהוא גזירה וכו' מותר מפני וכו' עיין שם, והראב"ד שם כתב כל אלה ישא רוח שכל דבר שגזרו עליו ואסרוהו לסייג ומשמרת אין בו משום לא תוסיף וכו', ולא תמצא אסור מוסיף אלא במצות עשה כגון לולב ותפילין וכו' וברב"ז שם כתב דדעת הרמב"ם שבכל התורה שייך ב"ת וכו' קאי אכל מצות ה' בין מ"ע בין מצות ל"ת ולמה נאמר דל"ש אלא במ"ע.

איך אמר אדם להקב"ה שאע"פ שאכל מעץ הדעת יאכל

עוד איזה היתר היה לו לעבור את ציווי ה'

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא במדרש רבה פרשת בראשית על הפסוק ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל, א"ר אבא בר כהנא ואכלתי אין כתיב כאן, אלא ואוכל, אכלתי ואוכל, דיש להקשות איך אמר אדם כן שיעבור על ציווי הקב"ה, ותרתם בכמה אופנים.

הרה"ג גדליה דוד אוברלנדר שליט"א ירושלים

נראה לתרץ בדרך אפשר, שאדם הראשון חשש שהנחש יהרגנו אם לא יאכל מעץ הדעת כמו שכתוב בחז"ל שהנחש רצה את חוה ולכן אמר לחוה לתת לאדם מעץ הדעת, ובזה מבואר האין נכשל אדם באכילת עץ הדעת כי חשב שאין בזה דין יהרג ואל יעבור, ובזה מובן מה שאמר אכלתי ואוכל עוד דהיינו שאם יהיה פיקוח נפש יאכל עוד.

איזה שמחה מיוחדת היה בזיווג הראשון שמברכים שכל זיווג יהיה כמו זיווג זה

אחד הברכות שמברכים בשבע ברכות, שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם, יש להקשות איזה שמחה מיוחדת היה בגן עדן בזיווג הראשון, שאנו אומרים שהשמחה יהיה כמו בגן עדן, ותרתם בשלושה אופנים נפלאים.

הבה"ח משה מרדכי אינדרסקי נ"י ישיבת ברכת אהרן בעלזא ירושלים

נראה להעיר, מהא דאיתא בפרקי דרבי אליעזר פ"א ע"א עשר חופות עשה הקב"ה לאדם הראשון בגן עדן וכולם של אבנים טובות ומרגליות ושל זהב, והלא לחתן אין עושין לו אלא חופה אחת, ולמלך עושין לו שלש חופות, ולחלוק כבוד לאדם הראשון עשה לו הב"ה עשר בגן עדן, שנאמר בעדן גן אלהים הייתה כל אבן יקרה, הרי אלו עשר חופות, והיו המלאכים מתופפים בתופים ומרקדין בנקבים מלאכת הפוך ונקבין.

הודעה משמחת

אפשר לשמוע מאות שיעורים

שנאמרו בקהילות הקודש בארץ ובחו"ל

בהלכה ובאגדה על פרשיות השבוע

ועל המועדים באידיש ובלשון הקודש

מספר הקו הוא 0799-360912

וכן אפשר לשמוע את זה

ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111

לשון הקדוש 47 יודיש 13

וכן אפשר לשמוע ווארט לפרשת השבוע

ע"י מערכת קול הדף 02-640000

זכות זיכוי הרבים יעמוד לזכותו

להתברך בכל מילי דמיטב

האם לנכרי אין איסור לשבות ביום ראשון בשבת

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' סנהדרין כ"ה ע"ב דנכרי ששבת חייב מיתה, ואפילו אם שבת בשני בשבת חייב מיתה, דיש להקשות מדוע נקט הגמ' אפילו בשני בשבת ולא נקט אפילו ביום ראשון, ותרתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת

נראה לתרץ, דאסור לגוי לשבות יום שלם דכתיב יום ולילה לא ישובתו, ואם רוצה לשבות ביום ראשון על כרחך יתחיל מהשקיעה של שבת קודש עד צאת הכוכבים של יום ראשון, ואפילו אם יתחיל לשמור מתחילת צאת הכוכבים של שבת, מ"מ עדיין שומרים ישראל שבת מחמת תוספת שבת ועל כן נקט יום שני דאז כבר אין שומרים שבת, ויש לציין נמי את דברי רש"י מה שכתב שם בסנהדרין דבאחד בשבת שובתין הנוצרים קמ"ל דאסור אפילו יום שאינו בר שבייתה.

נכרי שעובד קשה בשבת ואינו עושה אחד מהל"ט מלאכות האם נחשב לגוי ששבת

מה שהבאתם חידוש בשם של הערוך לנר דהאיסור על גוי ששבת אינו הל"ט מלאכות אלא אסור לשבות מטורח ויגיעה, ובזה יישב הא דאברהם אבינו היה יכול לקיים מצות שבת.

הגאון המפורסם רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א רב קהילת בעלזא בית שמש - ת"א ראש ישיבת ברכת אהרן

הרה"ג רבי מתתיהו ישראל הורוויץ שליט"א לייקווד מחבר ספר "אוצרת חיים" על מסכת ברכות

יש להעיר מהמבואר ברמב"ם ויקרא כ"ז כ"ד שנצטוו ישראל לנוח לא רק מהל"ט מלאכות אלא אפילו בדברים שהם טורח ויגיעה. ולפ"ז ע"כ גם אברהם אבינו היה מוכרח לנוח מזה, והדרא קושיא לדוכתא דא"כ עבר על גוי ששבת.

מדוע בנה נח תיבה כדי שיחזרו בתשובה הרי לא מהני תשובה לנכרי על עבירות שעשה

מה שהקשתם בשם אחרונים על מה שכתב רש"י בפרשת נח על הפסוק עשה לך תבת עצי גפר ז"ל הרבה ריח והצללה לפניו ולמה הטריחו בבנין זה, כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה מאה עשרים שנה, ושואלין אותו מה זאת לך והוא אומר להם עתיד הקב"ה להביא מבול לעולם, אולי ישובו, חזין להדיא דמהני תשובה לנכרי, דיש להקשות מהא דאיתא במדרש תנחומא פרשת האזינו כתיב ישא ה' פניו וכתוב אשר לא ישא פנים, עשה תשובה נושא פנים, יכול לכל ת"ל אלך ולא לאומות העולם דלא מהני תשובה לבן נח, א"כ איך כתב רש"י שעשה את התיבה הרבה שנים אולי יחזרו בתשובה, ותרתם בכמה אופנים.

הגאון אברהם מרמורשטיין שליט"א מו"צ בירושלים

הרה"ג שלמה יואל שענהברוין שליט"א ירושלים

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה לתרץ, שאין הכוונה שמהני תשובה ולא יקבלו עונש על מה שעשו, רק הכוונה שיפסיקו מכאן ולהבא לחטוא ואז לא יהיה צורך להחריב את העולם, כי מכאן ולהבא יעשו מצוות, אבל על מה שעשו לא ינה תשובה, וזה גם הכוונה בינינו.

הרה"ג שמעון יחזקאל יעקבוביץ שליט"א קרית בעלזא בית שמש

נראה לתרץ, דאע"פ דלא מהני תשובה לבני נח, היינו ליחיד, אבל רבים ששבו יש להזכר ומהני אף בגוים, ולכן עזר תשובה בנינו שהם היו רבים, וכן בנח שרבים יעשו תשובה מהני.

הרה"ג משה הלברשטאם שליט"א קרית בעלזא בית שמש

מה שתרתם בשם כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א דהא דלא מהני תשובה לב"נ היינו דלהם אין אתערותא דלעילא כדי לעשות תשובה, ולישראל יש אתערותא דלעילא לעשות תשובה, אבל אם חוזרים מעצמם ועושים תשובה מהני, יש להעיר, הרי כאן שנח בנה תיבה כל כך הרבה שנים כדי שישאלו ויחזרו בתשובה לא נקרא אתערותא דלעילא.

מעדני אשר: אני שמעתי ממרן שליט"א את היסוד הנ"ל ליישב את הקושיא מנינוה וכן אפשר לתרץ בתרוצים אחרים.

האם שבועת הקב"ה שלא ישיחת שוב את כל העולם היא רק ע"י מים או אף בשאר דברים

מה שהבאתם סתירת הסוגיות בהא דכתיב פרשת נח ט' ט"ו ולא יהיה עוד המים למבול, ואיתא בגמ' שביעות ל"ו עמוד א' אמר רבי אלעזר דזה שבועה שלא יהיה עוד מבול דכתיב ושיעיהו כ"ד כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי, האם רק על מבול של מים נשבע הקב"ה אבל השחתה ע"י דבר אחר כן יביא הקב"ה על כל העולם או דילמא שום השחתה לא יבא על כל העולם.

הגאון משה היבנר שליט"א בארא פארק מח"ס מאכסניה של תורה

הנה בענין זה הארנטי בספרי מאכסניא של התורה סימן א' ושם הבאנו מספר הליקוטים לבעל סדר הדורות ח"ב דף תש"ע ומדבריו נראה שבאופן רגיל ה' מנהיג את עולמו ברחמים וממילא תתקיים השבועה על כל דבר, אמנם מדן יכול להחריב העולם בדרך חוץ ממים, וממילא שייך במצבים מסוימים שיביא ה' על עולמו כליון בכל דרך אפשרית חוץ ממים.

תגובות אפשר לשלוח עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א

רח"ת תכלת מורדכי 15/4 רמת בית שמש

פקס: 077-4448278

בזייל: LEVIBER@GMAIL.COM

לכירורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560